

Täysistunto

Keskiviikko 2.10.2024 klo 14.00—18.38

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 101/2024 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Tässäkin varataan keskusteluun enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Mykkänen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.35 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rakentamislaki tulee voimaan pääosaltaan nyt ensi vuoden alussa, ja siitä osan muodostavat jo edellisen eduskunnan loppuvaiheessa hyväksymät rakentamislain muutokset, ja tähän viime hallituskaudella hyväksyttyyn rakentamislakiin tehdään nyt tällä hallituksen esityksellä hallitusohjelman mukaisia muutoksia.

Hallituksen esitys ennen kaikkea keventää hallinnollista taakkaa ja pyrkii vähentämään rakennuslakiin liittyvää byrokratiaa. Korjaussarjan lisäksi tuodaan myös erinäisiä uusia avauksia. Niistä tärkein on lakiin lisättävä uusi puhtaan siirtymän sijoittamislupa sujuvoittamaan erityisesti puhtaan siirtymän teollisuushankkeiden rakentamista. Rakentamislakiin jo sisältyvän erikseen haettavan sijoittamisluvan pohjalta tässä hallituksen esityksessä on luotu uusi lupatyyppe, jolla puhtaan siirtymän teollisuushankkeiden alueidenkäyttöllinen tarkastelu voidaan tehdä ilman erillistä asemakaava- tai yleiskaavavaihetta silloin, kun yleiskaavassa on määrätty, että sen käyttämistä rakennusluvan myöntämisen perusteena ei ole erikseen määrätty. Kunkin hankkeen vaikutukset ympäristöön ja naapurustoon toki tulee selvittää myös sijoittamisluvan edellytysten kohdalla, ja kyse olisi aina kunnan päätöksestä myöntää tai hylätä lupa sijoittamiseen. Sijoittamisluvan käyttäminen on rajatulle joukolle puhtaan siirtymän kipeästi kaivattuja investointihankkeita yksi uusi mahdollisuus, jota hanketoimija voi halutessaan hyödyntää. Edelleen on tietysti mahdollista ja todennäköisesti monessa tapauksessa todennäköisempää edetä perinteisesti, myös kaavoitusmenettelyn sisältäen.

Hallituksen esityksen mukaan varsin monia suomalaisia koskevalle rakentamislupien hakemisen käsittelylle säädettäisiin kolmen kuukauden maksimimääräaika sekä seuraamukset määräajan laiminlyömisestä, käytännössä siten, että osa rakentamislupahakemuksen käsittelymaksuista palautettaisiin hakijalle asteittain. Puhtaan siirtymän sijoittamislupa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

van sekä suunnittelutehtävän vaativuudeltaan poikkeuksellisen ja erittäin vaativan rakentamislupan käsittelyaikatakuu olisi kuusi kuukautta tämän kolmen kuukauden sijaan.

Tapahtumarakenteiden luvanvaraisuudelle säädetään kahden kuukauden määräaika siten, että siis väliaikaiset, alle kaksi kuukautta paikalla olevat yleisörakennelmat eivät enää lupaa tarvitsisi. Tämän tarkoituksena on tapahtuma-alan liiketoiminnan helpottaminen ja sujuvoittaminen sekä kulttuuri- ja liikuntatapahtumien helpottaminen.

Lakiin lisättäisiin myös aiemmin kokeilulain perusteella tietyissä kunnissa voimassa ollut mahdollisuus myöntää rakentamislupa ennen tonttijaon laatimista ja tontin lohkomista. Tästä on hyviä kokemuksia, ja tämä voidaan valtakunnallistaa.

Myös purkamislupan edellytyksiä hallituksen esityksessä selkeytetään, erityisesti kun kyseessä on kunnan tai kuntaomisteisen yhtiön vähintään kymmenen vuotta omistama, esimerkiksi asemakaavalla suojeltu koulurakennus. Näiden purkamista helpotettaisiin sellaisessa tilanteessa, jossa rakennus on niin huonossa kunnossa, ettei sitä voi enää käyttää. Tilanteet, jossa meillä on sekä käyttö- että purkukiellossa olevia rakennuksia, ovat kuntien kohdalla yleistyneet ja hankalia.

Rakentamisen vähähiilisyyden ohjauksesta, joka siis jo edellisen eduskunnan säätämässä rakennuslaissa on tehostumassa, pidetään sinänsä kiinni. Rakentamislain myötä kunkin rakennuksen ja rakennuspaikan hiilijalanjäljen laskenta tulee normiksi, ja vähähiilisyyteen liittyvä sääntely tätä kautta tulisi edistämään erityisesti puurakentamista Suomessa — uskaltaisin väittää, että tärkein puurakentamisteko vuosiin — toki myös vähähiilisempien betoni- ja teräslaatuojen käyttöä suhteessa saastuttavampiin vaihtoehtoihin.

Kestävän rakentamisen sääntely sinänsä on erittäin tarpeellista ja luo edellytyksiä kiertotaloudelle ja kestäväälle rakennusalueelle. Samalla siihenkin liittyvää byrokratiaa ja hallinnollista taakkaa pyritään rajaamaan ja keventämään. Pientaloilta ja korjaushankkeilta tämän korjaussarjan myötä ei vaadittaisi erillistä ilmastaselvitystä — parempi aloittaa niiden kattava tekeminen ammattimaisesta, isompien rakennusten rakentamisesta. Hiilijalanjäljen raportointi siirrettäisiin rakentamislupan hakemisen sijasta loppukatselmuksen yhteyteen, koska on todettu, että silloin se on tietojen hankinnan kannalta helpompaa ja tulee todennukaisemmin tehtyä. Erillisestä materiaaliselosteesta myös luovuttaisiin norminpurun hengessä, ja sen sijaan säädetään rakennustuoteluettelosta, joka syntyy automaattisemmin rakennusalan käyttämistä tiedoista.

Rakennusjärjestystä koskevaa pykälää selkiytetään siten, ettei alle 30-neliöisten rakennusten rakentamislupaa enää tarvittaisi — tai tarkkaan ottaen selkeytettäisiin tulkintaa vapautukseen rakentamisluvituksesta siten, että jo nyt sinänsä edellisen eduskunnan hyväksymässä laissa tarkoitettu norminpurku myös aidosti toteutuisi.

Eduskunnan aiemmin hyväksymään versioon sisältyi päävastuullisen toteuttajan melko mutkikas toteutusvastuu, ja tämä nyt tässä hallituksen esityksessä esitetään kumottavaksi eikä näin ollen tule lainkaan voimaan. Tarkoitus on siinä varmasti ollut hyvä, mutta hankkeen aikana on tultu siihen tulokseen, että se voisi entisestään monimutkaistaa lopullisen vastuun kantamista ja tuoda myös lisää byrokratiaa.

Myös valitusoikeuksia maltillisesti karsitaan hankkeiden sujuvan etenemisen varmistamiseksi. Museoviranomaisten valitusoikeus rajataan selkeämmin valtakunnallisesti tai maakunnallisesti museonäkökulmasta merkittäviin kohteisiin, ja maisematyöluvan valitusoikeutta rajataan myös tilanteissa, joissa toteutetaan lainvoimaista asema- tai yleiskäyttöä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Tarkoituksena on, että rakentamislaki tulee voimaan korjattuna 1.1.2025, kuitenkin siten, että rakentamisluvan käsittelyaikatakuun, hiilijalanjälkilaskennan sekä tietomallimuotoisen rakentamisluvan osalta pykälät tulevat voimaan vuotta myöhemmin eli 1.1.2026, jotta alan toimijat ehtivät luoda siihen riittävän sujuvat toimintamallit.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Piisinen.

16.42 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tällä esityksellä hallitus korjaa säädettyä rakentamislakia niin, että hallinnollinen taakka kevenee, byrokratia vähenee, valitusoikeus selkeytyy sekä päävastuullisen toteuttajan vastuu täsmentyy. Muutoksessa selvitetään keinoja puuttua kaavoista ja rakennusluvista tehtyjen valitusten määrään ja mahdollisuutta tarkentaa valitusoikeuden edellytyksiä sekä nopeuttaa valitusten käsittelyä. Viranomaisten käsittelyajoille asetetaan lakisääteinen ja sitova määräaika alkaen siitä, kun täydellinen lupahakemus liitteineen on pantu vireille rakennusvalvonnassa, ja päättyen siihen, kun päätös on tehty. Määräajan ylityksestä annetaan lupa- tai käsittelymaksusta alennusta.

Suomi on sitoutunut ilmastolain tavoitteisiin tarkoituksenaan nousta puhtaan energian ja ilmastokädenjäljen edelläkävijäksi. Se antaa etulyöntiaseman tässä teollisuuden puhtaan siirtymän murroksessa investointien saamiseksi Suomeen. Ilmastomuutoksen torjuntaa ja siihen sopeutumista tehdään yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa. Tavoitteeseen pyritään ilman, että arjen kustannukset nousevat tai kilpailukyky heikkenee.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä korjataan rakentamislakia selvemmäksi sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella. Korjaustarvetta on ilmennyt erityisesti ilmastaselvitykseen sekä rakentamislupahakemukseen ja rakennusvalvonnalle toimitettaviin selvityksiin liittyen. Keskustelua ovat herättäneet myös purkamisluvan edellytykset sekä valitusoikeudet. Tarkoitus on ohjata rakentamaan vähähiilisesti eli huomioimaan rakennuksen koko elinkaaren aikana syntyvät ilmastohaitat ja myös -hyödyt. Tuo vähähiilisyyttä kohti ohjaaminen sujuvoittaa rakentamislain mukaista lupamenettelyä sekä vähentää ilmastaselvityksen ja materiaaliselosteen laatimisesta aiheutuvaa taakkaa rakentamisen eri osapuolille.

Rakentamisluvan myöntämistä ennen tonttijaon laatimista ja tontin lohkomista on kokeiltu jo ennakoon Helsingin, Vantaan ja Turun asemakaava-alueella. Rakentamisluvassa on tällöin määrättävä, ettei rakennusta saa ottaa käyttöön ennen kuin tontti on merkitty kiinteistörekisteriin. Kokeilukuntien kokemukset ovat olleet niin positiivisia, että käytännöstä on tarkoitus tehdä pysyvä. Luvituksen sujuvoittaminen on yksi hallituksen keino paitsi helpottaa rakennusalan ahdinkoa myös lyhentää pääomien sitomisaikaa rakentamiskäytännön vaiheeseen. Rakentamisen osuus koko Suomen bruttokansantuotteesta on ollut kautta aikojen hieman alle seitsemän prosentin paikkeilla, eli varsin merkittävästä taloudellisesta panoksesta on kyse.

Lausuntopalautteena Suomen Kuntaliitto ja suurin osa kunnista katsoivat, että ehdotetut muutokset ovat osittain positiivisia, mutta pääosin negatiivisia. Ehdotusten katsottiin lisäävän merkittävästi nykyisestä viranomaisten pysyviä kustannuksia. Järjestöjen, yritysten, yksityishenkilöiden ja muiden toimijoiden lausunnoissa esitettiin erisuuntaisia näkemyksiä lakiehdotuksesta. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan viranomaisten valitusoikeutta on esityksessä rajattu paitsi perustelematta myös epä johdonmukaisesti. Epäselvyys va-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

litusoikeuden olemassaolosta lisää työmäärää hallintolainkäytössä. Eduskunnan oikeusasiamiehenkin mielestä säätämisyjärjestystä koskevat perustelut ovat puutteelliset. Ministeriön tulee esityksen jatkovalmistelussa kiinnittää erityistä huomiota valitusoikeuden rajoittamista koskevien säännösten osalta perustuslain osallistumisoikeutta ja ympäristöperusoikeutta koskeviin säännöksiin ja Århusin sopimuksen velvoitteisiin. Olen aivan varma, että nämä seikat saadaan lain käsittelyn puitteissa kuntoon ja saadaan tämä laki menemään läpi.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on erittäin tervetullut mutta haastava kokonaisuus. Kiitos ministerille sen tuomisesta meille tänne eduskuntaan. Toivon kaikille valiokuntakäsittelyihin osallistuville edustajille viisautta asian käsittelyyn. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

16.48 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Turha sääntely pois, se on Kansallisen Kokoomuksen ja hallituksen tavoite ja tahto. Se on myös tämän rakentamislain korjaussarjan tavoite.

Lukuisien palautteiden pohjalta Marinin hallituksen laatimaa rakentamislakia hienosäädetään nyt paremmin palvelemaan suomalaisia ihmisiä ja yrityksiä. Rakentaminen ei saa enää tyssätä raskaaseen byrokratiaan ja pitkiin käsittelyaikoihin. Rakentamisen kustannukset eivät enää saa nousta näistä syistä. Korjaussarja tuo helpotusta tavallisten ihmisten rakentamiseen ja myös yritysten rakentamiseen. Tätä on pitkään kaivattu.

Konkreettinen asia on, että kunnan pitää ratkaista rakentamislupahakemus kolmen kuukauden kuluttua ja vaativissa hankkeissa kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun rakennusvalvonta on ottanut vastaan hakemuksen liitteineen. Jos näin ei tapahdu, kunnan pitää maksaa hakijalle, eli hakija saa alennusta lupamaksusta. Nykyään vaaditaan valtava määrä erilaisia papereita ja dokumentteja, jotka lisäävät työn määrää. Stressiä sekä rakentajan että hallinnon näkökulmasta saadaan vähemmäksi.

Lupaprosessia ja myönteisiä lupapäätöksiä helpotetaan myös sillä, että jatkossa lupa-vaaditaan nykyistä vähemmän tietoja ja liitteitä. Tämä on toivottu uudistus. On kuitenkin pidettävä huolta siitä, että kuntien rakennusvalvonnassa työn painopiste ei siirry hakemusten vastaanottamiseen ja kirjaamiseen, josta kolmen kuukauden aika alkaa juosta. Tähän löytyy varmasti tietokonepohjainen ratkaisu, ettei kallista työaikaa käytetä hakemusten kirjaamiseen, vaan ripeään käsittelyyn.

Kunnille rakentamislain korjaussarja on mahdollisuus. Nyt on hyvä hetki luopua käytännöistä, jotka hidastavat ja hankaloittavat prosesseja. Kun laki sallii kevyemmän byrokratian ja käsittelyn, kunnissa on otettava siitä kaikki hyöty irti ja uudistettava omaa toimintaansa.

Arvoisa rouva puhemies! Korjaussarja on osoitus siitä, että me Kansallisessa Kokoomuksessa ja hallituksessa uskomme ihmiseen. Suomalaiset perheet ja yritykset pyrkivät lähtökohtaisesti tekemään vastuullisia valintoja. Keventämällä rakentamisen byrokratiaa teemme liikkumatilaa rakentajan arkeen, ja tämä koituu jokaisen suomalaisen parhaaksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

16.51 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hallitus korjaa säädettyä rakentamislakia niin, että hallinnon taakka ke-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

venee, byrokratia vähenee ja valitusoikeus selkeytyy. Päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuu kumotaan, joten hankkeeseen ryhtyvän vastuu säilyy siten ennallaan. Lakiin määritellään myös rakennuslupien käsittelyaikatakuu, joka on kolme kuukautta siitä, kun hakemus on tullut vireille. 1.1.2025 voimaan tulevaan rakentamislakiin on tullut lausuntokierrokselta palautetta, jonka perusteella on ollut tarpeen tehdä edellä mainittuja korjauksia rakentamislakiin.

Uudessa lakiesityksessä kunnan tai kuntaomisteisen yhtiön vähintään kymmenen vuotta omistaman rakennuksen purkamisluvan edellytyksiä selkeytetään. Mikäli rakennus on päässyt jo käyttökelvottomaan kuntoon, tämä on järkevää, jotta tontit saadaan hyötykäyttöön. Pahasti kosteusvaurioituneita ja aikansa rakennusohjeilla tehtyjä rakennuksia saadaan harvoin korjattua niin, että niiden sisäilman laatu saataisiin riittävälle tasolle nyky-määräysten mukaan. Tällaisten rakennusten korjaaminen olisi lisäksi erittäin kallista, eikä lopputuloksen onnistumisesta voida olla varmoja. Rakennusten käyttötarkoitus huomioiden niiden terveysturvallisuus on äärimmäisen tärkeää.

Museonviranomaisten valitusoikeutta rajataan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin kohteisiin, mutta valitusoikeus säilyy edelleen laajempänä kuin nykyisessä maankäyttö- ja rakennuslaissa. Museoviraston lausunnot aiheuttavat kunnissa eriäviä näkökulmia lausuntojen velvoittavuudesta. Nykyään lain tulkinnassa voi olla huomattavia kuntakohtaisia eroja rakentamis- ja purkamislupien käsittelyssä. Voimassa oleva rakentamislaki antaa viranhaltijoille monenlaisia tulkintamahdollisuuksia, mikä on osaltaan hidastanut rakennushankkeiden toteutumista.

Pahimmillaan rakennuslautakunnassa on saattanut olla käsittelyssä jopa useiden vuosien takaisia asioita. Luonnollisestikaan se ei ole asiakkaan kannalta sujuvaa asiakaspalvelua. Esimerkki: pitkään tyhjillään ollut omakotitalo sijaitisi suojellulla asuinalueella ja oli lisäksi pahoin kosteusvaurioitunut. Tämä rakennus oli museoviranomaisen lausunnon mukaan pitänyt suojella, koska se oli osa alueen rakennuskokonaisuutta ja edusti tietyn aikakauden rakentamistapaa. Tätä käsiteltiin rakennusvalvonnassa vuosien ajan, koska Museoviraston lausuntoa pidettiin velvoittavana. Purkulupa myönnettiin lopulta vasta usean vuoden käsittelyn jälkeen. Monissa kaupungeissa hankkeita viivästyttää myös se, että kaavoituksessa ja rakennusvalvonnassa on työvoimapulaa.

Arvoisa puhemies! Rakennusliikkeiden kannalta on myös äärimmäisen tärkeää, että rakennuslupaprosessit edistyvät ilman tarpeetonta viivytystä ja asiakaspalvelu on sujuvaa. Uusi rakentamislain muutos tähtää juuri tähän. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

16.54 Jenni Pitko vihr: Arvoisa rouva puhemies! Meillä on käsillä rakentamislain muutos, jossa puututaan merkittäviin rakentamisen lainsäädäntöön liittyviin asioihin. Valitettavasti tämä on taas yksi esitys, jossa myös ilmasto- ja luontotoimia puretaan. Aloitankin siitä.

Esityksessä esitetään poistettavaksi tiettyjen rakennustyyppien velvoite ilmastaselvityksestä. Tässä tultaisiin vapauttamaan pientalot ja korjausrakentaminen ilmastaselvityksen velvoitteelta. [Heikki Vestman: Hyvä!] Korjausrakentaminen vastaa 50:tä prosenttia meidän rakentamisesta. Jos meillä on aito halu tehdä rakentamisen ilmastopäästöille jotain, tämä ei todellakaan ole oikea suunta. Pientalojen suhteen pidän tärkeänä, että myös siellä pystyttäisiin katsomaan tätä kokonaisuutta. Rakentamisen päästöthän eivät meillä tilastol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

lisesti ole lainkaan vähentyneet, vaan itse asiassa rakentaminen kuluttaa toimialoista Suomessa eniten myös neitseellisiä materiaaleja, ja myös jätteen määrä on toiseksi suurin kaivosteollisuuden jälkeen. On vaikea ymmärtää, miksi hallitus haluaa heikentää rakennusten vähähiilistymistä. Mitä vähemmän me rakentamisen osalta pystytään vähähiilistymistä edistämään, sitä enemmän se aiheuttaa painetta muille sektoreille, eikä sielläkään ole helpoja keinoja.

Ilmastaselvitys ei olisi enää jatkossa myöskään osa rakennuslupaa, jossa sen ohjausvaikutus olisi kaikista paras, vaan se esitettäisiin vasta rakentamisen loppukatselmuksessa. On helppo näin arkijärjelläkin ajatella, että jos suunnitelma tehdään sen jälkeen tai sitä tarkastellaan sen jälkeen, kun rakennus on jo käytännössä rakennettu, niin ei se välttämättä niin suuri ohjausvaikutus ole, kuin jos se olisi rakennusluvan yhteydessä, jossa ammattilaiset rakennusvalvonnassa voisivat ohjata tekemään järkeviä ratkaisuja.

Energiatehokkuus on ihan keskeinen osa-alue siinä, miten me tullaan pääsemään meidän ilmastotavoitteisiin. Meidän on pakko edistää sitä myös rakentamisessa. Sääntelyn purkamisen nimissä ei kannataisi jättää käyttämättä tehokkaita ohjauskeinoja, varsinkin kun näille ratkaisuille, mitä myös suomalaiset yritykset esimerkiksi talotekniikan osalta ja rakentamisaamien osalta pystyvät tarjoamaan, olisi myös globaaleja markkinoita. Mutta jos me emme luo niitä markkinoita kotimaassa, eivät nämä yritykset myöskään pääse niitä tarjoamaan rajojemme ulkopuolella.

Myös materiaaliselvityksestä tullaan luopumaan kokonaan, ja ihmettelen tätä suuresti. Materiaaliselvityksen, joka siis olisi tullut voimaan ensi vuoden alussa hyväksytyssä rakennuslaissa, tarkoitus oli vähentää neitseellisten raaka-aineiden ja neitseellisten luonnonvarojen käyttöä ja edistää materiaalien kiertoa, kun me saataisiin näkyväksi, mitä materiaaleja meidän rakentamisessa käytetään. Suomessa on käytössä rakennustuotteita kuulemani mukaan jopa 50 000 erilaista tuotetta. Emme millään voi tietää, mitä kaikkea ne pitävät sisällään, ellei niitä listata. Nyt tästä tullaan luopumaan ja menetetään myös kiertotalouden mahdollisuudet meidän talouden pyöriä pyörittämään.

Tämä vihreän siirtymän sijoittamislupa on tavallaan ajatuksena kiinnostava, jos se edistää vihreän siirtymän hankkeita. Mutta kuitenkin, jos ajatellaan tätä meidän totuttua kaavoitusjärjestelmää, se jättää kyllä esimerkiksi meidän yleiskaavan melko erikoiseen oikeudelliseen asemaan. Miksi näiden hankkeiden esimerkiksi ympäristövaikutuksia tai liikenteellisiä vaikutuksia tai muita vaikutuksia, mitä yleiskaavassa normaalisti tutkitaan, ei tarvitsisi todentaa?

Esityksessä myös helpotetaan purkamista, mikä on myös omiaan heikentämään ilmastot- ja luontotavoitteita. Me tiedetään jo nyt, että Suomessa rakentaminen on varsin lyhytikäistä. Asuinrakennukset ovat keskimäärin 60-vuotiaita, toimitilat 40-vuotiaita, ja samalla on aivan selvää, että on aina päästöjen ja ympäristövaikutusten kannalta järkevämpää ylläpitää vanhaa kuin rakentaa uutta. Nyt kuitenkin purkamista halutaan todella voimakkaasti helpottaa, ja tämä on varsin huolestuttavaa ympäristön kannalta, mutta myös meidän kulttuuriperinnön säilymisen kannalta. Jatkossa, jos tämä laki hyväksytään, suojelemattomien rakennusten purkaminen olisi helppoa.

Haluan muistuttaa tässä tilanteessa, että kaikkia kulttuuriperinnön kannalta tärkeitä rakennuksia ei olla suojeltu. Erityisesti niitä nuorempia ei vielä olla ehditty suojelemaan. On hyvin todennäköistä, että tällaisen lain myötä näiden purkaminen helpottuu emmekä pysty jättämään tuleville sukupolville samanlaista kulttuuriperintöä, mitä itse olemme saa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

neet. Mutta myös vanhemmissa rakennuksissa, mitkä eivät välttämättä suojeluun ole vielä päätyneet, on paljonkin suojeluarvoja.

Lopuksi haluaisin vielä nostaa huoleni siihen, että tässä esityksessä rajataan merkittävästi viranomaisten valitusmahdollisuuksia. Valittaminen ei toki ole asia, mitä kovin laajasti kukaan haluaa nähdä tässä yhteiskunnassa. Paras olisi se, että päätökset pitäisivät ja niitä ei tarvitsisi oikeudessa käsitellä. Mutta tähän meidän oikeusvaltioomme kuuluu kuitenkin se, että kansalaisilla ja myös viranomaisilla on mahdollisuus valittaa, mikäli päätös on lainvastainen. Nyt niitä halutaan kaventaa. Tämä on omiaan jättämään huomiotta keskeisiä, esimerkiksi kulttuuriperintöön tai muita meidän yhteiskunnan arvoihin tai kansalaisten huoliin liittyviä asioita, kun valituslupia kavennetaan.

Otamme tämän asian käsittelyyn ympäristövaliokunnassa ja suomme sille tietenkin tarkan käsittelyn. Kyseessä on, kuten edustaja Piisinen tässä sanoi, haastava ja iso kokonaisuus, joka ansaitsee tarkan käsittelyn. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

17.02 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Orpon hallitus tosiaan väittää, että se on sitoutunut näihin ympäristö- ja ilmastotavoitteisiin edelleen, mutta miten sitten onkin aina niin, että kun tänne tuodaan joitain lainsäädäntöesityksiä, niin ne ovat näitä tavoitteita heikentäviä? Ihmettelen tätä. Esimerkiksi Suomen luonnonsuojeluliitto on nostanut esille, että heidän mielestään ympäristöperusoikeuden toteutuminen on ehdotettujen muutosten myötä vaarassa heikentyä. Ylipäätään rakentamislaki ei ole vielä edes tullut voimaan, ja nyt sitä jo heikennetään.

Aloitetaan siitä, että hallitus tosiaan esittää tämän ilmastaselvityksen ja materiaaliselosteen laatimisvelvoitteen keventämistä. Ilmastaselvityksen soveltamisalaa halutaan supistaa siten, että sitä ei tarvitse esittää pientalojen, laajamittaisesti korjattavan rakennuksen, muutostöiden eikä laajennusten osalta. Rakennuksen ja rakennuspaikan ilmastaselvitys tulisi laatia ja esittää vasta rakennuksen loppukatselmusta varten, eikä rakentamisluvan hakemista varten. Eli tosiaan tämä hiilijalanjäljen raja-arvon alittuminen osoitettaisiin vasta sen hankkeen valmistuttua, mikä ei kuulosta järkevältä. Myöskään materiaaliselostetta ei tarvitsisi esittää kyseisten tilanteiden osalta.

Ilmastaselvityksien ja rakennustuoteluettelon laatimisvelvoitteisiin liittyvät heikennykset ovat minusta tässä erityisen ongelmallisia ja tulevat myös vaikeuttamaan näiden hankkeiden vähähiilisyyden ohjausta. Näiden muutosten ympäristövaikutukset voivat olla haitallisia, koska nämä rajaukset saattavat viestittää hankkeeseen ryhtyville, ettei tiettyjen rakennustyyppien vähähiilisyyteen ja materiaalitehokkuuteen tarvitse kiinnittää huomiota. Kun rakennuksen elinkaaresta aiheutuvia päästöjä ei arvioida ja tehdä näkyviksi, niin tietoisuus niistä ei lisäännä ja hankkeiden vähähiilisyyden ohjaus vaikeutuu. Tässä yhteydessä Suomen luonnonsuojeluliitto onkin lausunnossaan nostanut esille, että tämä voi vaikeuttaa Suomea sitovien ympäristötavoitteiden toteutumista.

No, sitten tästä puhtaan siirtymän sijoittamisluvasta: Tässähän on kyse myös merkittävästä muutoksesta. Itsekin tietenkin ajattelen niin, että me haluamme edistää puhdasta siirtymää tai vihreää siirtymää, tai millä nimellä sitä kukin haluaakin kutsua, sillä ei ole niin paljon väliä. Totta kai on tärkeää, että tämä siirtymä edistyy, mutta samaan aikaan meidän pitää varmistaa, että se tehdään oikein ja se tehdään laadukkaasti, eikä sitä tehdä tavalla, joka sitten vaarantaisi joitain meidän muita tavoitteita tai periaatteita tai sekoittaisi näitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Myös tämä valitusoikeuden rajaaminen on ongelmallista. On ihan selvää, että kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen valitusoikeudet pitäisi turvata sijoittamislupa-asioissa. Myös tuomioistuimet kiinnittivät huomiota tähän perusoikeusnäkökulmaan, ja he toivoivat puhutaan siirtymän sijoittamisluvalla tarkempaa sääntelyä.

Sitten on tämä rakennusluvalle säädettävä kolmen kuukauden käsittelyaika, jota myös pidettiin usean lausujan taholta ongelmallisena. Ulkopuolisilta viranomaisilta pyydettyjen tarpeellisten lausuntojen odottelun sisällyttäminen kolmen kuukauden määräaikaan on usein mahdotonta. Oli myös se pelko, että tämä voi johtaa kielteisiin päätöksiin, ja lausuntokierroksella muun muassa Uudenmaan liitto esitti, että ensisijaisesti tämä pykälä poistettaisiin tai määräaika sujuvoitettaisiin mahdollistamalla vaativille hankkeille tätä pidempi käsittelyaika. Joka tapauksessa riittävä siirtymäaika vaaditaan. Osa ehdotti kahta vuotta, ja myös useat kunnat ehdottivat käsittelyaikatakuuta kokonaan poistettavaksi tästä esityksestä. Tuotiin esille, että käytännössä puutteelliset asiakirjat usein viivästyttävät luovan myöntämistä. Myös Helsingin kaupungin lausunto on ollut kriittinen tätä kohtaa kohtaan ja toki myös useita muitakin osia kohtaan.

Muihinkin kohtiin oli paljon vastustusta, esimerkiksi oli tämä muutos purkamisen edellytyksiin. Itsekin näen, kuten edellinen puhuja, että purkamista lähtökohtaisesti ei pitäisi helpottaa ja sen pitäisi olla mieluummin ajatuksena sellainen viimesijainen keino, eikä asia, jota me täällä pyrimme helpottamaan.

Moni lausunnonantaja onkin pitänyt tätä esitystä hyvin ongelmallisena. Tätä on pidetty ristiriitaisena, tätä on pidetty keskeneräisenä ja myös tulkintaa vaikeuttavana. Kun hallitus puhuu tämän lain korjaussarjasta, niin sitä on tässä nyt kyllä vaikea nähdä, ja helpompi on nähdä, että tässä kyse on käytännössä tämän rakentamislain ja meidän ympäristöoikeuden heikentämisestä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto, poissa. — Edustaja Vestman.

17.07 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille rakentamislain korjaussarjan esittelystä. — On kiistatonta, että Suomessa rakentamisen raskas sääntely nostaa rakentamisen kustannuksia ja siten suomalaisten asumisen ja arjen kustannuksia. Yhtä selvää on, että nyt kun rakentamisala on taantumassa, ainakaan ei tulisi rasittaa alaa ylettömällä lisäsääntelyllä, byrokratialla ja hallinnollisella taakalla. Siihen ei juuri nyt ole varaa. Näin ollen hallituksen esitys rakentamislain korjaussarjasta tulee juuri oikeaan aikaan. Siinä tosiaan kevennetään edellisen hallituksen ajamaan rakentamislakiin sisältyvää hallinnollista taakkaa ja sääntelyä. Tämä on siis perusteltu korjaussarja.

Ensinnäkin järjeistetään hiilijalanjäljen sääntelyä. Kuten ministeri totesi esittelypuheenvuorossaan, totta kai rakennuslalle on syytä asettaa tietynlaisia vaatimuksia — näillä hiilijalanjäljen sääntelyvaatimuksilla tosiaan voi olla esimerkiksi puurakentamista edistävä vaikutus — mutta ei ole perusteltua, että jokainen omakotitalorakentaja ja pienrakentaja, jokainen torppa, on tällaisten velvoitteiden piirissä. Tämä muutos, jolla siis tällaiset keräarakennushankkeet vapautetaan ilmastaselvityksestä, on järkipolitiikkaa. Tällaisella ilmastaselvityksen vaatimuksella pientalorakentajille, väitän näin, on päästöjen vähennysten kannalta aika marginaalinen vaikutus lopulta, mutta se todella lisää rakentamisen taakkaa ja kustannuksia ja on mielestäni omiaan vähentämään niiden vaikuttavien ilmastotoimien legitimitteettiä suomalaisten silmissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Hiilijalanjäljen raja-arvon todentamiseenhan tulee myös joustoa. Tämäkin on perusteltua. Ei tule olla niin, että vähähiilisyysvaatimukset ohjaavat rakentamista ei-toivottuun suuntaan esimerkiksi niin, että se heikentää rakentamisen pitkäikäisyyttä ja laatua.

Ilmastaselvitys todella vaadittaisiin jatkossa vain kerran, ja toisin kuin aiemmissa puheenvuoroissa on väitetty, nimenomaan se käyttöönottovaihehan on oikea vaihe vaatia tätä selvitystä, koska siinä vaiheessa on käytettävissä tarkat tiedot käytettyjen materiaalien määrästä ja laadusta.

Hallituksen esitykseen sisältyvällä lupien käsittelyaikatakuulla, kolme kuukautta, on taas potentiaalisesti hyvinkin myönteinen vaikutus investointeihin ja siten itse asiassa kansantalouteen, kun otetaan huomioon rakennusalan merkitys osana Suomen taloutta. Se lisää ennustettavuutta ja vähentää liiketoimintariskiä, puhumattakaan siitä, että se on pien- ja keskirakentajille kyllä todella tärkeä uudistus. Tämä on eräänlainen päänavaus, ja kannustankin totta kai siihen, että meillä päästään luvituksessa ylipäättään tällaisiin käsittelyaikatakuuihin — ja ymmärtääkseni tämä on hallitusohjelmaan kirjattu tavoite.

No, mitä tulee sitten päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuuta koskevan pykälän poistamiseen, niin tähän on yksi niistä pykälistä, jotka viime hallituksen rakentamislaisissa olivat erittäin epäonnistuneita. Sitä on pidetty laajasti epäselvänä ja tulkinnanvaraisena, ja oli suuri riski siitä, että se viivästyttää hankkeita ja hämärtää vastuita sopimussuhteissa, ja se oli omiaan heikentämään oikeusvarmuutta. Tämän pykälän poistaminen on kyllä erittäin perusteltua.

No, puhtaan teollisuuden sijoittamislupa, tärkeä uudistus, tulee todella lyhentämään näiden hankkeiden luvitusta yhdellä—kahdella vuodella, ymmärtääkseni, tai tällainen arvio julkisuudessa on ainakin esiintynyt. On tärkeää huomata, että tässä sijoittamisluvassa ei kuitenkaan tingitä niistä vaatimuksista, jotka tällaisen hankkeen asemakaavoitukselle olisi, siis mitä tulee esimerkiksi ympäristöä koskeviin selvityksiin. Eli ympäristön laadusta pidetään sijoittamisluvankin kohdalla huolta. Huolta on aiheuttanut myös se, mitkä ovat kunnan vaikutusmahdollisuudet tällaisten teollisten hankkeiden sijoittumiseen, mutta on tärkeää huomata, että tuolla ehdotetussa 46 a §:ssä on näitä edellytyksiä muotoiltu siten, että kunnalla sitä harkintavaltaa edelleen on. Muun muassa rakentaminen ei saa aiheuttaa haittaa naapureille eikä vaikeuttaa naapurikiinteistöjen rakentamista, sen tulee olla sopivaa maisemalliselta kannalta, eikä se saa vaikeuttaa erityisten luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä eikä virkistystarpeiden turvaamista. Eli kyllä sitä luvittajan harkintaa edelleen säilyy.

No, sitten edellisissä puheenvuoroissa on kritisoitu näitä valitusoikeuksien rajoituksia. Nämäkin ovat kannatettavia uudistuksia, ja toivoisin, että niissä jopa pidemmälle voitaisiin mennä. Ely-keskusten valitusoikeus rajataan maankäyttö- ja rakennuslain aikaiseen, museoviranomaisen valitusoikeutta rajataan, ja myös järjestöjen kohtuuttoman laajaan valitusoikeuteen puututaan. On tärkeää huomata, että asianosaisten, kuten naapurien, valitusoikeus säilyy ennallaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

17.14 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ilmastokriisiin ja luontokatoon vastaa-
minen on tämän päivän isoja kysymyksiä, ja myös hallitus on omassa ohjelmassaan sitou-
tunut niin vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteeseen kuin myös luontokadon pysäyttämi-
seen, ja itse asiassa ei vain luontokadon pysäyttämiseen vaan luontoposiitivisuuteen. Nyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

tietysti, kun rahaa on niukasti, voisi ajatella, että hallitus käyttää niitä muita välineitä, mitä sillä on, saavuttaakseen näitä tavoitteita, mutta valitettavasti nyt tässä käsittelyssäkin oleva lainsäädäntö on esimerkki siitä, kuinka hallitus on jälleen valmis tinkimään ilmasto- ja luontotoimista.

Viime kaudella, kun rakentamislakia uudistettiin, keskeinen tavoite oli pienentää rakentamisen ilmasto- ja luontovaikutuksia, ja nyt tällä hallituksen esityksellä vesitetään tuota tavoitetta. Rakentaminenhan aiheuttaa valtavasti päästöjä, ja se käyttää enemmän luonnonvaroja kuin mikään muu toiminta, jopa enemmän kuin kaikki muut yhteensä. Siksi rakentamisen ilmasto- ja luontoystävällisyys on aivan avainasemassa ilmasto- ja luontotavoitteiden saavuttamisen kannalta. Ja itse asiassa se on myös kysymys, joka tulee aina vastaan, kun erilaisia ilmasto- ja luontotoimia tehdään. Usein muut alat kysyvät, että entä rakentaminen, entä maankäyttö, joka valtavasti vaikuttaa niin luontokatoon kuin ilmastoon: miksi sille puolelle ei aseteta riittävästi niitä vaateita, mitä kaikille muille aloille vaaditaan ja joilla lainsäädäntöä kiristetään? Tämä on mielestäni täysin oikeutettu kysymys. Totta kai kaikkien alojen tulee osallistua niin luontokadon torjuntaan, ilmastokriisin torjuntaan kuin myös kiertotalouden edistämiseen, ja itse asiassa tällä lainsäädäntömuutoksella, mitä nyt ollaan tekemässä, heikennetään näitä kaikkia nyt sitten rakentamisen osalta, ja pidän tätä todella todella valitettavana.

Tässä edellä on jo esitetty näitä heikennyksiä, mitä lakiin ollaan tekemässä, kuten ilmastosuunnitelmien poisto pien- ja korjausrakentamiselta, joka antaa aivan väärän viestin. Etenkin korjausrakentamisen osalta tiedämme, että noin puolet kaikesta rakentamisesta on korjausrakentamista, ja jos tämä nyt sitten ei ole enää tässä mukana, niin se on tietysti merkittävä osa myös rakentamisen päästöistä.

Niin ikään täällä on tuotu esille rakentamisen ilmastaselvitys ja sen esittämisen ajankohdista. Totta kai on eri asia, jos se esitetään vasta siinä kohtaa, kun kaikki on valmista, kuin että se esitettäisiin aiemmin, jolloin siihen voitaisiin tehdä muutoksia. Itse asiassa olisin kysynyt ministeriltä, koska minusta tämä esitys jättää sen aika epäselväksi, mitä tapahtuu sitten siinä tapauksessa, jos ilmastaselvitys ylittää hiilijalanjäljen raja-arvon rakentamisen loppukatselmuksessa. Mitä sitten tehdään?

Yhtä lailla pidän huonona kiertotalouden näkökulmasta sitä, että tämä rakentamislain materiaalivelvoite poistettaisiin ja korvattaisiin rakennustuoteluettelolla, sillä jos me halutaan ottaa vakavasti neitseellisen luonnonvarojen käytön vähentäminen, niin tämäkin on aivan väärä suunta. Ja jos kiertotalous halutaan ottaa vakavasti, niin me tarvitsemme tarkempaa tietoa, koska siinä jos missä tietysti se olemassa oleva data on avainasemassa.

No, kun täällä on tullut esille, että tätä kovasti on toivottu ja sidosryhmät pitävät tätä esitystä hyvänä, niin kyllä minä vähän erilaisen kuvan sain siitä, kun luin, mitä Kuntalehti oli uutisoinut Kuntamarkkinoilta, kun tätä lakia ministeri oli ollut esittelemässä. Sieltä tuli sellaisia kommentteja, että ”onko alkujaan kysytty, mitä vanhassa oli tarpeen korjata, onko nyt tilattu puskutraktori hiekkakakkua varten”. Näin oli todennut Hangon kaupunginjohtaja Petra Ståhl, kun taas Jyväskylän kaupunkisuunnittelu- ja maankäyttöjohtaja Leena Rossi toteaa, että ”kentällä ei ole täysin selvää, mitä ollaan tekemässä, kun kokonaisuus jaetaan neljään tai jopa viiteen eri lakiin. On todellinen riski, että kokonaisuuden taju vähenee entisestään ja samalla maankäytössä nousee riski ylipolitisoitumisesta.”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Valitettavasti, edustaja Asell, joudumme keskeyttämään tämän listan läpikäymisen. Ministerillä on puheenvuoro tähän lopuksi, ja palaamme sitten asiaan hetken päästä.

17.19 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä keskustelupuheenvuoroista. Ensinnäkin täytyy sanoa, että totta, tätä lain korjaussarjaa ei ole tehty kuntajohtajia varten, vaan suomalaisia varten: suomalaisia rakentajia, suomalaisia ihmisiä, jotka tarvitsevat oman elämänsä yhden tärkeimmän päätöksen esimerkiksi oman talon rakentamisen tai oman asunnon hankinnan tueksi, välillisesti sen, että niitä myös syntyy kohtuullisessa ajassa. Ja aika on myös rahaa tässä suhteessa. Tämän takia yhdyin kyllä niihin, jotka täällä ovat esimerkeinkin kuvanneet, miksi tämä käsittelyaikatakuu esimerkiksi rakentamisluvassa on tärkeä sekä omakotitalorakentajille että myös itse asiassa investointien toteutumiselle.

Ja jos kysytään, mistä ympäristötavoitteet ovat kiinni, niin kyllä ne ovat luvituksen hitaudesta kiinni enemmän kuin mistään niistä asioista, joista tätä korjaussarjaa kritisoitiin. Jos pystymme vähänkään luvitusta nopeuttamaan sijoittamisluvan avulla, joka tässä tulee uutena puhtaan siirtymän investoinneille, ja rakentamisluvan nopeammalla käsittelyllä, niin pääsemme eteenpäin ympäristötavoitteissa.

Kiertotaloudesta sen verran, että ei hätää, tämä materiaaliselvityshän ei ole tästä itse välineenä kokonaan poistunut, vaan tässä on otettu käyttöön nyt tämä rakennustuoteluettelo, koska tätä käytiin läpi aika tarkkaan myöskin Green Building Councilin ja muiden alalla eteenpäin katsovien yhteistyöfoorumien kanssa ja tultiin siihen tulokseen, että rakennustuoteluettelo, joka helpommin syntyy niiden tietojen pohjalta, jotka muutenkin rakennushankkeessa on koneistetussa muodossa saatavissa, tuo lähes kaikissa tapauksissa sen saman tiedon tässä vaiheessa, mitä kiertotalouden rakentamiseen tarvittaisiin, kuin tämä viime hallituskaudella hyväksytyssä esityksessä ollut niin sanottu materiaaliselvitys. Kysymys on vähän eri muodosta, simppelimmästä tietorakenteesta, mutta on aivan oikein, että rakennetaan tietokantaa sille, että purkuvaiheessa ja korjausvaiheessa voidaan ikään kuin deskityönä suunnitella, mitä osia käytetään uudelleen. Se on ihan yhteinen tavoite, eikä siitä suinkaan tässä luovuta.

Ilmastaselvityksen osalta: Täällä useat edustajat ymmärrettävästikin kysyivät, että miksi tässä ollaan pientalorakentajien ja korjausrakentamisen osalta päätetty, että ei tule velvoitetta laatia jokaisessa hankkeessa ilmastaselvitystä ja täyttää raja-arvoja. Miten sen kuvailisin? Meillä on aika paljon sellaisia selvitysstandardeja, joista on tullut myöskin hyvin negatiivisia sanoja suomalaisten suihin, varsinkin silloin, jos ne on viety tavalla, jossa sitten kuitenkin esimerkiksi se sähköinen sovellus, jolla se täytetään, tai ne tiedot, joita sinne syötetään, ei ole tuntunut todelliselta vaan teennäiseltä. Uskon, että tästä ilmastaselvityksestä on saatavissa järkevä, hyvä alaa kirittävä versio, mutta se ei yleensä ensimmäisellä askeleella onnistu aivan maaliin. Sen takia on parempi, että nyt ammattimaisten kerrostalorakentajien, rivitalorakentajien kanssa tätä lähdetään toteuttamaan, ja hyvin voidaan myöhemmin, vuosien päästä katsoa, että jos aidosti pystytään tekemään kätevästi ja lisäarvoa tuottavasti, niin sitten tätä laajennetaan myös korjausrakentamisen puolelle. Mutta sen on parempi mennä näin päin kuin niin, että jää pitkäksi aikaa mieleen, että tämä oli se turha, vääriä tietoja tuottava, tai jotain muuta, liian hankala, kankea selvitys. Semmoista me ei suomalaisille tarvita. Se ei olisi oikeasuhtaista tähän itse kysymykseen liittyen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Siinä, että tehdään velvoite siihen käyttöönottovaiheeseen, on se idea, että silloin ei tarvitse kahteen kertaan raportoida, koska joka tapauksessa tässä käyttöönottovaiheessa täytyisi uudelleen päivittää rakennusaikana muuttuneet tiedot ilmastaselvityksen raja-arvoista. Se, että kertaalleen raportoidaan, helpottaa rakennusluvan käsittelyä, ja ei sitä rakennusta sitten voida ottaa käyttöön, jos niihin sitoviin raja-arvoihin, jotka asetuksella tullaan antamaan, eivät nämä kerrostalo- tai rivitalohankkeet pääse.

Se vaikutushan tulee oikeasti olemaan se, että kun nähdään raja-arvot laskevana käyränä seuraavan viiden vuoden päähän, niin isot rakennuttajat, YIT:t, Skanskat, vastaavat, rupeavat suunnittelemaan, miten ne pääsevät viiden vuoden päästä siihen maaliin muuttamalla työmaakäytäntöjä, rakennusmateriaaleja ja niin edelleen. Ei se siinä vaiheessa tapahdu, että ruvetaan yksittäisen rakennushankkeen kohdalla laskemaan niin merkittävästi, vaan tässä suunnitteluvaiheessa, ja silloin on ikään kuin samantekevää, onko se itse raportointi käyttöönotto- vai rakennuslupavaiheessa. Mutta se on sujuvampaa näin.

Valitusoikeuksista totean, että tässä mennään aika keskitietä. Me emme suinkaan pura suomalaisen oikeusvaltion muutoksenhakumahdollisuuksia, mutta meillä on varmasti kaikilla ympärillämme ihmisiä, tahoja, yrityksiä, investoijia, erityisesti niitä uutta luovia tahoja, jotka ovat kärsineet siitä, että käytetään väärin valitusoikeuksia tai luodaan tilanteita, jossa meillä on kansallisomaisuutta tyhjän panttina tilanteessa, jossa ei pystytä sitä käyttämään. Eli tässä hieman sitä sujuvoitetaan.

Kokonaisuutena tämän hankkeen tarkoitus on korjata sujuvampaan suuntaan. Tätä on myöskin muokattu erityisesti tämän puhtaan siirtymän sijoittamisluvan osalta lausuntokierroksen jälkeen, sen perustellunkin oikeudellisen lausuntopalautteen perusteella, jolloin sinänsä lausuntokierroksen palaute ei enää kaikilta osin ole voimassa. Mutta on tietysti hyvä, että valiokunta vielä tarkastelee niin, että tästä tulee mahdollisimman oikeudellisesti tarkkaan mietitty kokonaisuus. Mutta nämä tarkoitukset on tässä kyllä kaikilta osin tarkkaan pohdittu myös alan kanssa, ja tarpeen, jotta Suomessa pystytään edistämään sujuvaa rakentamista ja samalla itse asiassa maailman ensimmäisten joukossa ottamaan käyttöön sitova ilmastaselvitys raja-arvoineen meidän kerrostalo- ja rivitalorakentamista koskien.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.25.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.10.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 7 käsittelyä. — Ja siellä ensimmäisenä on edustaja Asell.

18.10 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme Orpon hallituksen esittämiä muutoksia viime kaudella annettuun rakentamislakiin. Vaikka laki kaipaa päivityksiä, hallituksen esitykset sisältävät kyseenalaisia kohtia, jotka voivat heikentää sekä kuntien että kuntalaisten asemaa. Ensinnäkin kuntien viranomaisille esitetty kolmen kuukauden mää-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

raaika eli käsittelyaikatakuu rakentamisluvan käsittelyyn on ongelmallinen. Määräajan laiminlyönti johtaisi seuraamuksiin, mikä voi aiheuttaa sen, että kuntien rakennusvalvonta alkaa hylätä lupahakemuksia varmuuden vuoksi. Tämä ei ole kuntalaisten etu, sillä rakentamislupien saaminen voi itse asiassa vaikeutua, ja moni hanke voi jäädä toteutumatta.

Ympäristövaliokunta suhtautui tähän määräaika-asiaan viime kaudella kielteisesti ja ehdotti silloin, että tiukan määräajan sijaan kunnissa edistettäisiin palvelulupausta osana hyvää hallintoa. Nyt hallitus vie asiaa aivan toiseen ääripäähän, ja on vaarana, että rakennusvalvonnan laatu kärsii resurssipulan takia. Rakentajan näkökulmasta arvio luvan käsittelyajasta olisi usein tarpeellisempi tieto kuin tiukka aikaraja. Tämä mahdollistaisi paremman projektisuunnittelun ja antaisi realistisen kuvan siitä, milloin rakentaminen voi alkaa.

Toinen kysymyksiä herättävä ehdotus koskee sijoittamislupaa, jolla puhtaan siirtymän teollisuushankkeita voitaisiin vauhdittaa. Näiden hankkeiden toteuttaminen pelkällä sijoittamisluvalla voisi periaatteessa ohittaa voimassa olevan asema- ja/tai yleiskaavan. Vaikka puhtaan siirtymän hankkeiden edistäminen on tärkeää, on myös kuntalaisten oikeusturva turvattava. Kuntalaisilla on oikeus luottaa kaavoituksen ennakoitavuuteen ja pysyvyyteen. Tämä esitys voi heikentää näitä periaatteita, ja siksi sen vaikutukset on arvioitava tarkasti.

On tärkeää, että maankäytön suunnittelun välineet ja päätöksenteko säilyvät kuntien käsissä. Kunnilla on oltava mahdollisuus suunnitella maankäyttöä ja liikennettä siten, että se tukee yhteisiä tavoitteita, kuten kohtuuhintaista asumista ja kestäväää rakentamista. Yhteisten tavoitteiden toteuttaminen edellyttää aktiivista maapolitiikkaa, joka varmistaa, että ympäristömme on turvallinen, terveellinen ja ekologisesti kestävä. Kaavoitusprosessin hitaus ei ole syy luoda prosessiin aukkoja tai ohituskaistoja. Sen sijaan meidän on pyrittävä tehostamaan prosessia siten, että se palvelee kaikkia osapuolia ilman, että rakennusvalvonnan laatu tai kuntalaisten oikeusturva vaarantuu.

Lisäksi on syytä pohtia, mitä seurauksia on sillä, että hallitus jakaa maankäytön ja rakentamisen lainsäädännön neljään eri lakiin. Voiko tällainen hajautettu järjestelmä toimia tehokkaasti, ja kuka lopulta hallitsee tätä kokonaisuutta?

Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa on välttämätöntä, että rakentamis- ja kaavoituslainsäädäntöä kehitetään kunnianhimoisesti, mutta harkiten. Meidän on varmistettava, että lainsäädäntö tukee kuntien ja kuntalaisten asemaa eikä aseta esteitä kestäväälle ja oikeudenmukaiselle rakentamiselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

18.14 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa rouva puhemies! Rakentamisen suhdannetilanne on ollut jo pari vuotta erittäin vaikea, ja muun muassa vapaarahoitteisia asuntokohteita on lähtenyt liikkeelle todella vähän. Tällä hallituksella ei ole mahdollisuutta ohjata alalle veronmaksajan piikkiin tukirahaa, eikä se kestäväää olisikaan. Sen sijaan tuemme rakennusalan kasvua ja toimintaedellytyksiä pitkällä tähtäimellä sujuvoittamalla ja järkevöittämällä rakentamisen sääntelyä, ja samalla sujuvoitamme myös luvitusta laajemminkin. Rakentamislain korjaussarja tarttuu lukuisiin sellaisiin ongelmakohtiin, joita kiinteistö- ja rakennusalan yritykset ovat pitäneet kustannuksina lisäävänä byrokratiana ja hallinnollisena taakana, samaten kuin suomalaiset pientalorakentajat.

Tällä rakentamislain korjaussarjalla lunastamme erityisesti suomalaisille tekemämme lupauksen keventää rakentamisen sääntelyä ja vähentää byrokratiaa. Samalla poistetaan myös viime kaudella Marinin hallituksen rakentamislakiin kaavailemia yksittäisiä kohtia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Korjaussarjassa rakentamiseen liittyvää hallinnollista taakkaa kevennetään, valitusoikeuksia rajataan ja rakennusluville säädetään ensimmäistä kertaa 3—6 kuukauden enimmäiskäsittelyaika. Muun muassa tapahtuma-alan tilaisuuksien järjestämistä helpotetaan täsmentämällä lakia niin, ettei rakentamisen luvanvaraisuus koske kaikkia tapahtumarakenteita.

Tästä kolmen kuukauden ja kuuden kuukauden enimmäiskäsittelyajasta on ollut jonkin verran täällä salissa puhetta, ja se tosiaan koskee tiettyjä rakennuslupia. On tärkeää, että ihmisen, joka hakee rakennuslupaa, tietää, missä ajassa se lupa voitaisiin käsitellä. Olin aikanaan 2005—2008 Oulun seudun ympäristölautakunnan puheenjohtaja, kun teimme tämän ensimmäisenä Suomessa ympäristölupiin, joita käsitellään kunnallisesti. Silloin todettiin, että tietyt ilmoitukset ja viranhaltijatasolla käsiteltyt luvat käsiteltiin kuukaudessa ja lautakuntatason luvat käsiteltiin kolmessa kuukaudessa ja sitten erityiset laajemmat luvat kuudessa kuukaudessa. Ensimmäisinä aikoina, kun nämä tavoiteasetannat tehtiin, oli hie-man vastustusta ja epäilyä, tullaanko se saavuttamaan. Mutta sitten, kun sitä luvan käsittelyn läpinäkyvyyttä ja avoimuutta lisättiin ja viranhaltijat myöskin näkivät, että minkä verran siinä menee, niin kas kummaa, ihan ensimmäisen vuoden aikana jo lautakuntatasolla ja siis Oulun seudun ympäristövirasto pääsi näihin käsittelyaikoihin.

Käsittelyajan osalta täytyy myöskin tarkentaa, että tämä aika ei lähtisi juoksemaan siitä, kun ensimmäinen hakemus on jätetty, vaan siitä, kun hakemus on kokonaisuudessaan täydennetty ja kaikki materiaalit ovat siellä sisällä. Eli että jos hakija laittaa puutteellisen hakemuksen, niin aikaikkuna ei lähde siitä juoksemaan, vaan silloin, kun hakemus on riittävä ja siellä on kaikki siihen hakemuksen käsittelyyn liittyvät asiat ja liitteet tuotu rakennusvalvontaan.

Yhtenä ihan pienenä asiana rakentamisluvan käsittelyyn on myöskin se, että on monia rakennusvalvontavirastoja, jotka eivät esimerkiksi ole heinäkuussa ollenkaan auki. Tämä on sellainen asia, josta kuntien olisi tärkeää ajatella, että suomalaisia palveltaisiin jotenkin myös heinäkuussa.

Sitten, että miten rakentamisen valitusoikeudet muuttuvat. Viime hallituskaudella hyväksytyssä rakentamislaisissa museoviranomaiselle säädettiin valitusoikeus, jota sillä ei nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ole. Eli rakentamislain korjaussarjassa tätä museoviranomaisen valitusoikeutta, joka ei ole siis vielä ehtinyt tulla voimaan, rajataan koskemaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviä kohteita. Museoviranomainen saa ja tietenkin myös pitää edelleen valitusoikeuden, jota sillä ei tällä hetkellä voimassa olevan lainsäädännön mukaan ole, mutta rajatumpana kuin viime kaudella esitettiin. Näin ollen tämäkin muutos sujuvoittaa rakentamista hankkeeseen ryhtyvän kannalta. Sitten valitusoikeus kumotaan sellaiselta rekisteröidyltä yhteisöltä, jonka toimialaan kuuluu kulttuuriperinnön vaaliminen tai rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen.

Arvoisa puhemies! Sitten tässä oli puhetta myös siitä, muuttuvatko rakentamisen vastuut tällä korjaussarjalla. Vastuihin ei tule muutoksia. Tässä viime hallituskaudella hyväksytyssä rakentamislaisissa oli tällainen uusi päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuuta koskeva pykälä, jonka tavoitteet olivat kaikki yhteisesti täällä jaettuna, mutta lausuntopalautteen perusteella siitä olisi mahdollisesti tullut liian byrokraattinen, ja se sieltä poistetaan.

Näen, että tällä rakentamisen korjaussarjalla annetaan myös iso haaste koko rakennus- alalle. Meillä esimerkiksi korkea korjausrakentamisen osuus osittain johtuu siitä, että meillä myöskin on rakennettu huonoa laatua ja paljon joudutaan korjaamaan. Näen, että koko rakennusala on vastuussa, ja monet alan toimijat ovat muun muassa Rakennuslehdessä kulan vuoden aikana esittäneet, että rakennusalan toimintakulttuuri tarvitsee uudistumista:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

vastuullisempaa, kestävämpää ja läpinäkyvämpää otetta. Ja tässä myös sitä vastuuta nyt alalle sysätään siltä osin, että ei riitä aina se, mitä on laissa kirjoitettu, vaan kyllä alan pitää alkaa toimimaan myöskin niin, että se toimii vastuullisesti, läpinäkyvästi ja kestävämmiin lain kirjan ylikin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

18.21 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Aloitan tästä rakennusluvan määräajasta, mistä en vielä ehtinyt ensimmäisessä puheenvuorossani puhua: Olen hieman huolissani, jotta se siihen toivottuun lopputulokseen. Olen itse kysellyt esimerkiksi kotikaupunkini Oulun rakennusvalvonnasta syitä sille, miksi joskus rakennusluvut venyvät pidempään, vaikka parhaimmillaan luvan voi kaupungistamme saada reilusti alle kuukaudessa. Syynä tähän on usein puutteellinen hakemus tai täyttymättömät lupaehdot, eli rakennusvalvonta joutuu työssään siis paljon ohjaamaan rakentamista, mikä on tietenkin myös sen tehtävä, ohjata sitä kohti lain ehtojen täyttämistä. Jos nyt kuitenkin otetaan tällainen tiukka määräaika, mitä tämä lakiesitys esittää, niin voiko itse asiassa käydä niin, että kielteisten päätösten osuus lisääntyy, siis mikäli ehdot eivät täyty mutta määräaikaan mennessä päätös täytyy antaa? Tilastot toki tykkäävät, mutta ei ehkä ihan palvele asiaa. Tässä edustaja Talvitie esittikin, että tämä kuukausi lähtisi liikkeelle siitä, kun kaikki materiaalit on esitetty asianmukaisesti, ja se olisi erittäin kohtuullinen tarkennus tähän, mutta senkin jälkeen voi olla tietenkin näitä tilanteita, missä lupa ei täyty ehtoja ja on ehkä parempi ohjata sitä täyttämään niitä kuin antaa kielteinen päätös. No, en sinänsä kategorisesti tällaisia määräaikoja vastusta, mutta niitten täytyy olla realistisia, ja tätä aion ainakin valiokunnassa sitten olla selvittelemässä, onko tämä sellainen.

No, palaisin vielä tähän ilmastaselvitykseen:

Ministeri toi esille, että halutaan porrastaa näitä mukaan otettavia rakennustyypppejä, ja sen takia esimerkiksi omakotirakentaminen ja korjausrakentaminen on jätetty tästä pois. Valitettavasti emme kuitenkaan kuulleet, milloin nämä rakennustyyppit olisivat tulossa tämän säännöksen piiriin. Ajattelen, että ennakoitavuus on kaiken a ja o, kun ilmastoveloitteitten hyväksyttävyydestä puhutaan, ja sinänsä ymmärrän, jos omakotitalot haluttaisiin jättää pois tästä toisen vaiheen aallossa tulevaksi, esimerkiksi vuoden päähän, mutta vaikuttaa siltä, että hallitus ei ole kuitenkaan tähän laittamassa uutta määräaika.

Haluaisin myös muistuttaa, että tätä ilmastaselvitystä on valmisteltu jo vuosia rakennushankkeissa pilotoiden, eli kyse ei ole mistään ensi vuonna uudesta asiasta, ja itse asiassa rakennusten elinkaaren päästöjä tarkasteltaisiin eurooppalaisiin standardoituihin laskentamenetelmiin perustuen, ja muun muassa Ruotsissa on järjestelmä jo käytössä. Eli emme mistään pystymetsästä ole kehittelemässä omaa järjestelmää, vaan se on standardoitu ja ollut tosiaan jo pilottihankkeissa Suomessa vuosia käytössä, ja ympäristöministeriö on tätä toimijoiden kanssa kehitellyt. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää.

18.25 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Olin jo aikaisemmin lähdössä hoitamaan joitain muita asioita, mutta edustaja Pitko sai minut motivoitua tällä kertaa tänne. Olen hänen kanssaan monesta asiasta ihan samaa mieltä. Siis me käsitellään nyt rakenta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

mislain muuttamista. Tässä salissa ovat puhuneet muutkin. Minä olen kirjannut tänne tällaisia asioita, mistä nyt on keskusteltu: On puhuttu vähähiilisyydestä, luontoarvoista, ympäristöarvoista, hiilijalanjäljestä, ilmastaselvityksestä, rakennusten suojelusta, joka on minun mielestäni ihan tärkeä asia. Sitten on luonnonsuojelusta puhuttu, ja sitten itse rakennuksista on puhuttu sitä, että purkamisen pitäisi olla viimeinen vaihtoehto, ja sitten siitä, että rakennuksilla on kulttuuriarvoja. On puhuttu kulttuurista ja kulttuurihistoriallisista rakennuksista. Totta kai nämä ovat ihan tärkeitä arvoja.

Mutta miksi minä intouduin tänne? Tuntuu, että nousi ristiriita esiin. Arvostan sitä, että vihreät puhuvat tällaisia, mutta kuitenkin toimitaan sitten täysin eri tavalla. Malmin lentokenttä — Helsingin vihreät haluavat sen tuhota. Se on aivan käsittämätön juttu, että nämä kaikki: vähähiilisyyttä... No, jos puhutaan vähähiilisyydestä, en tiedä, kuinka paljon hiiltä siihen käytetään, kun on arvioitu, että sinne menee 14 000 kilometriä teräsbetonipilareita. Paljonko sen betonin ja sementin ja teräksen valmistamiseen menee sitä hiiltä? On arvioitu, että se maksaa satoja miljoonia.

Luontoarvot — no, Malmin lentokenttä niittyineen ja uhanalaisine eliölajeineen ei ole tässä Helsingin vihreiden ajatuksessa näyttäytynyt ollenkaan, kun Malmi on päätetty pyhittää rakentamiselle. Siellä on kuitenkin useita semmoisia eliölajeja, mitä ei ole... Ne ovat uhanalaisia. Minun mielestäni tämä on huvittavaa, että täällä hurskastellaan näillä asioilla ja sitten kuitenkin toimitaan aivan päinvastaisesti. Siellä syntyy jättipäästöt, kun sinne lyödään nämä ja rakennetaan. Nyt jo tällä hetkellä siellä on kaivettu joitain oja. Samanaikaisesti, kun raakkuja tai jokihelmisimpukoita on tuhottu jossakin pohjoisessa metsätyökoineilla, Malmilla on kaivettu joitain oja auki ja tuhottu joitain muita, sille alueelle tyypillisiä vedessä eläviä lajeja.

Sitten täällä on noussut jossakin kohdassa myöskin ennallistaminen. Taisi tulla ministerin suusta semmoinen sana. Minä olen kyllä ehdottomasti sitä mieltä, että jos Suomen luontoa aletaan ennallistamaan, niin minun mielestäni se ennallistaminen pitäisi aloittaa sieltä Malmin lentokentältä. Siinähan on tavoite, että johonkin noin 50-luvun tilanteeseen päästäisiin, ja 50-luvullahan Malmilla on ollut jo lentotoimintaa. Sehän olisi hyvä ennallistuskohde ja mahdollistaisi lentämisen edelleen.

Arvostan kyllä sitä, että edustaja Pitkokin nosti esille näitä rakennusjuttuja, ja minä sitä kyllä pidän ihan tärkeänä, että me emme hävittäisi kaikkea omaa rakennusperintöämme tästä maasta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

18.30 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ministeri jo aiemmassa sessiossa vastasi niihin huoliin, mitä nousi esille liittyen tähän rakentamislain muutokseen. Tuntui siltä, että ministeri vähän niin kuin vähätteli sitä, että pientalot on nyt poistettu tästä velvollisuudesta liittyä vähähiilisyyteen, ja koki, että jollain tavalla niitä ei siihen tarvita, että ne isot muutokset tapahtuvat siellä kerrostalo- ja muussa rakentamisessa. Ehkä on hyvä kuitenkin muistaa, että meidän asutokannassa, joka on noin 2,8 miljoonaa, pientalojen osuus on kuitenkin lähes 40 prosenttia, eli se on varsin merkittävä.

Myös jos mietitään sitä korjausrakentamista, mikä myös poistettiin, ja sitä, että korjausrakentamisen osuus on hyvin merkittävä, niin siinä mielessä näen kyllä erittäin huonona kehityksenä sen, että pientalot on nyt tästä poistettu, koska niillä on iso merkitys siinä, kun me mietitään niitä keinoja, miten rakentamisen ilmastopäästöjä pystytään vähentämään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

Pientalojen osuus on toki uusissa rakentamiskohteissa vaihdellut vuosien mittaan. Vuonna 23 se oli ehkä noin parikymmentä prosenttia siitä rakentamisesta. Joskus, noin kymmenen vuotta sitten, on jopa enemmän asuntoja valmistunut pientaloihin kuin kerrostaloihin, eli nämä myös vaihtelevat. Siinä mielessä, kun tehdään lainsäädäntöä, joka ulottuu pitkälle, en oikein näe perusteltuna tämmöistä ajattelua, että pientalojen merkitys olisi jollain tavalla vähäinen ja niitä ei pitäisi ottaa tähän mukaan. Mutta toivon todella, niin kuin tässä edustaja Pitkokin nosti esille, että nämä nyt tulisivat tässä seuraavassa aallossa ja se seuraava aalto tulisi mahdollisimman pian.

Toinen huomio, jonka haluan tässä nostaa, minkä nosti myös edustaja Pitko, ympäristövaliokunnan puheenjohtaja, on tämä, että tämä ei ole suinkaan ihan mitään uutta säädöstä, mitä tähän rakennuslakiin otettiin energiatehokkuuden mittariksi, vaan tätä on todellakin Pohjoismaissa yhdessä mietitty, se on Ruotsissa käytössä, se on jo aika valmista. Kun me ollaan nyt Pohjoismaiden kanssa yhdessä koetettu näitä rakennussäädöksiä yhtenäistää puurakentamisen osalta, muidenkin ja ilmaston osalta sen takia, että me luotaisiin yhdessä laajat markkinat ja me voitaisiin yhdessä myös sitä meidän rakentamisosaaamista viedä maailmalle, niin siinä mielessä pidän valitettavana, että tässä lähdetään sitten eriyttämään tätä kehitystä, jota on koetettu yhdessä viedä hyvin samansuuntaisesti eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie.

18.33 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa rouva puhemies! Pariin kohtaan vielä tuon äskeisen puheenvuoron jatkoksi.

Täällä tosiaan jossain vaiheessa keskustelua nostettiin esille, että tästä materiaaliselvityksestä luovutaan. Se on totta, että siitä luovutaan, mutta tässä samassa sitten korvataan se tällä rakennustuoteluettelolla, jonka pitäisi olla myöskin toimivampi. Mutta siitä varsinaisesta vaateesta eli siitä, mitä tuotteita, mitä materiaaleja siinä on käytetty, ei luovuta.

Sitten ilmastaselvityksestä: Siitä on rajattu pois pientalot ja laajamittaista korjausrakentamista vaativat kiinteistöt, ja arvoisa puhemies, kun nopeasti tämän hallituksen esityksen tarkempia kohtia luin, niin täällä ei ole koko korjausrakentamista rajattu pois tästä ilmastaselvityksestä. Ja kuten ministeri Mykkänen sanoi aikaisemmin, ensi tilassa tätä tehdään kerrostalo- ja rivitalorakentamista varten niin, että käyttöönotto sen ilmastaselvityksen osalta kokonaisuudessaan palvelee niitä tavoitteita, mitä meillä on muun muassa ilmastoasioissa. Ministeri totesi tässä, että näihin voidaan palata sitten myöhemmin, sen jälkeen, kun on tehty selvitys käyttöönottovaiheesta.

Nämä muutamat kohdat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Pitko.

18.35 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Loppuun enää muutama asia:

Täytyy tästä materiaaliselvityksestä sanoa, että jos näitä lausuntojakin lukee, niin sieltä hän huomaa, että sitä on kritisoitu juuri sen takia, että tämä materiaaliselvitys olisi ollut kattavampi ja ottanut huomioon enemmän kuin pelkkä lista käytetyistä tuotteista, ja nyt tämä uusi tuoteselvityskin tullaan rajaamaan samalla tavalla kuin tämä ilmastaselvitys, eli se koskee aiempaa harvempaa rakentamistyyppiä. Eli tässä on vähän niin kuin sekä selvittämisen sisältöä kavennettu että myös kavennettu niitä rakennuksia, mitä tämä selvittäminen koskee. Jos haluaisimme aidosti kiertotaloutta, minkä potentiaali rakentamisessa on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 95/2024 vp

ihan valtava — koska, niin kuin tiedämme, rakentaminen kuluttaa paljon luonnonvaroja ja aiheuttaa myös paljon jätteitä tällä hetkellä, ja näitten uusiokäytössä on valtava potentiaali — silloin meidän kannattaisi ottaa käyttöön nimenomaan materiaaliselvitys, ja mahdollisimman laajasti.

Ehkä vähän vähemmän tässä keskustelussa puhuttiin puurakentamisesta, joka on tietenkin yksi kestoaihe politiikassa. Me laajasti jaetaan se tavoite, että me halutaan lisää puurakentamista. Suomessa puurakentamisen osuus kaikesta rakentamisesta on jopa vähentynyt, kun katsoo pitkää tähtäintä, kun taas monissa muissa maissa, esimerkiksi Ruotsissa, se on saatu merkittävään nousuun. Ja Ruotsi on tietääkseni EU-maista ensimmäinen, joka otti nimenomaan tämän sitovan ilmastaselvityksen käyttöön, muistaakseni vuonna 2022, ja heillä nimenomaan puurakentaminen myös kerrostaloissa ja ylipäänsä rakentamisessa on todella paljon laajemmassa osuudessa kuin Suomessa. Eli näkisin, että juuri tämä ilmastaselvitys ja sen tehokas käyttöönotto siinä rakennuslupavaiheessa olisi ollut omiaan tekemään puurakentamisesta kannattavampaa sen kautta, että näiden hiilirajojen saavuttaminen sen materiaalin kautta olisi ollut helppoa, sen sijaan, että pitäisi ottaa esimerkiksi monenlaisia teknisiä vempelitä siihen mukaan niiden saavuttamiseksi. Eli kyllä jos puurakentamista haluttaisiin edistää, niin mahdollisimman laaja ilmastaselvitys ja suhteellisen tiukka hiiliraja olisivat olleet tässä asiassa kyllä hyväksi. Toivoisin, että kun Ruotsiin tämä hallitus monesti katselee, myös näitten ilmastoasioitten ja rakentamisen suhteen voitaisiin sieltä ottaa mallia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.